

הלכות הדרה היומית

מסכת יבמות

תוכן

- א. המפקיר עבדו יצא להירות ואין צריך גט שחרור.....1
- ב. אחד גר ואחד לוקח עבד מן העובד כוכבים צריך לקבל ... אבל לוקח מישראל אין צריך לקבל.....1
- ג. הלוקח עבד מן העובד כוכבים ולא רצה למול מגלגל עמו עד י"ב חדש לא מל חוזר ומוכרו לעובדי כוכבים ... איזהו עבד ערל שמותר לקיימו זה שלקחו רבו על מנת שלא למולו

2

דף מח.

א. המפקיר עבדו יצא להירות ואין צריך גט שחרור

המפקיר¹ עבדו זוכה בעצמו ויוצא להירות, אבל צריך גט שיחרור להתירו בבית ישראל², ואם מת קודם ששחררו, כותב לו היורש גט שחרור³.

כל עבד שמסתמא נתיאשו ממנו בעליו חשוב כהפקר⁴, ודינו כנזכר.

ב. אחד גר ואחד לוקח עבד מן העובד כוכבים צריך לקבל ... אבל לוקח מישראל אין צריך לקבל

כבר התבאר לעיל דף מז: שאף על פי שמצוה למול את העבדים⁵, אין מליץ אותן בעל כרחן, שאם נמול אותן בעל כרחו ודאי לא יקיים המצוות

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז סד

² לאפקועי איסוריה דאע"ג דחובת שיעבוד הנוף נסתלק מעל העבד כיון שהפקירו זהו לעניין חובת ממון כמו כל ממון שהאדם מפקיר, אבל לעניין איסורא הא אין כאן אחד מהשלשה דרכים שהעבד קונה את עצמו ולכן צריך גט שחרור להפקיע איסורו, ופשוט הוא שכופין אותו לכתוב לו גט שחרור. ונראה דבכאן לא מהני כסף שהרי כספו כבר הפקיר ואין לו תקנה אלא בשטר שחרור. והמפקיר עבדו ומת קודם שכתב לו השטר שחרור היורש כותב לו השטר שחרור. ערוך השולחן שם צו

³ ואף על גב דהיורש אינו יורש כלום שהרי כבר הפקירו ובאמת יש בגמ' מי שסובר כן דהעבד אין לו תקנה (גיטין מ). משום דאיסורא אינו שייך להוריש ליורשים מ"מ לא קי"ל כן דהיורש עומד במקום מורישו ויכול לכתוב לו שטר שחרור ונראה דגם אותו כופין לזה והטעם שיכול להוריש זה ג"ל דכשם שהוא עצמו יכול לכתוב גט שחרור אף על פי שאין לו עליו דין ממון אלא משום דעדיין מקרי עבדו וה"ג מוריש זה השם ליורשו ולכן גם היורש נקרא אדון ויכול לכתוב לו גט שחרור. ערוך השולחן שם.

⁴ ערוך לחם מתוספות יבמות דף מה: ד"ה כיון.

⁵ שו"ע ונו"כ רסז ג

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

המוטלות עליו ויבא להכשיל את רבו באיסור והיתר, ואם כן למה נמולו. לפיכך הלוקח עבד גדול מן הגוי יאמר לו רצונך שתכנס לכלל עבדי ישראל ותהיה מן הכשרים או לא, אם רצה אין משהיך אותו אלא מודיעיך לו עיקרי הדת ומקצת מצות קלות והמורות ועניןן ושכרן כמו שמודיעיך את הגר, ומטביליך אותו כגר ומודיעיך אותו כשהוא במים שיטבול לשם עבדות, ושיקיים כל המצות שהאשה חייבת בהן, דילפינן לה לה מאשה. וכיון שהוא מעצמו ומרצונו חייב לקבלן עליו, גם הוא בעצמו יברך על הטבילה ולא הארון.

אם מל את עבדו והטבילו בעל כרחו לשם עבדות לא עשה ולא כלום⁶, כיון שלא קבל עול מצות מרצונו⁷, אולם הלוקח עבד גוי מישראל מטבילו ומל אותו בעל כרחו. ואם טבלו מרצונו לשם עבדות ונהג במצות של עבד⁸, יכול לשחררו אחר כך בעל כרחו, דילפינן גט שחרור דעבד מגט דאשה, וכמו שהאשה מתגרשה בעל כרחו כן העבד משתחרר בעל כרחו.

דף מח:

**ג. הלוקח עבד מן העובד כוכבים ולא רצה למוֹל מגלגל עמו
עד י"ב חדש לא מל חוזר ומוזכרו לעובדי כוכבים...
איזהו עבד ערל שמותר לקיימו זה שלקחו רבו על מנת
שלא למוֹלו**

⁶ שו"ע ונו"כ שם הוזה שלא כדעת הר"ן שכתב דשמואל דאוסר בש"ס בעבדים שמלו וטבלו עד יב"ח שתשקע שם עבודת כוכבים מפיהם היינו דוקא בשמלו וטבלו בע"כ שאפשר למוֹלן ולהטבילין לשם עבדות בע"כ כדאיתא בפרק החולין אבל לדעתם ורצונם מותר מיד לכ"ע עכ"ל ומביאו ב"י וכ"כ הרא"ה בספר ב"ה דף קכ"ט ע"ב וכ"כ הראב"ן סימן ש"ז בשם תשו' גאון ולפי' לדידן דק"ל כרב דפליג אשמואל אפילו טבל בע"כ מותר מיד אבל נראה דהר"ן וסיעתו ס"ל כרש"י פרק החולין דף מ"ח דיכול לטבול עבדו בע"כ. אף אנן קיי"ל לא כן. ש"ך יו"ד קבד ו ורסז י

⁷ עיין (בתשובת רדב"ז ח"א /ח"ד/ סימן מ"ט) שכתב דהיינו דוקא לענין להתחייב במצות אבל בענין בישולי עובדי כוכבים ולענין מגעו ביין שהוא מדרבנן דינו כעבד גמור שאינו אוסר. פ"ת שם א וכן בערך להם אולם בש"ך קבד ס"ק ו כתב להדיא שמגען אוסר כשאר עובדי כוכבים דהרי הוא כאלו לא מל ולא טבל.

⁸ כגון שקנאו רבו מישראל או שקנאו מעובד כוכבים והטבילו לשם עבדות והיה עבד בביתו. ש"ך שם יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

לקח עבד⁹ גדול מהגוי ולא רצה העבד למול, מגלגל עמו כל שנים עשר חדש אולי יתפתה, יתר על כן אסור לקיימו¹⁰ ערל אלא חוזר ומוכרו לגוים¹¹.

במה דברים אמורים כשקנאו סתם כדי לגיירו לעבד, אבל אם התנה בפירוש שלא למולו, וכן במדינות אלו שאסור לגיירו ולא שום גוי מאימת המלכות, אפילו קנאו סתם הוי כאילו התנה עמו שלא למולו, ומותר לקיימו ערל כל זמן שירצה, וכן המנהג פשוט, שאף על פי שאירע שלוקח עבד מותר לקיימו ערל.

ומה ששוכרים עבדים בלאו הכי מותר כיון שאינו קנוי לו¹².

⁹ שו"ע ונו"כ שם ד

¹⁰ כתבו התוס' דנראה לר"י דמדאורייתא אסור דלא כריב"ן שפירש דלא אסור אלא מדרבנן. ש"ך שם ט
¹¹ ואי מותר לזבוני לישראל אחר, עיין תשובת משפטים ישירים [ח"ב] סימן [נ]. וכן שבוי מישראל הנפדה מישראל, מחלק שם בין דיבר עם העכו"ם לקנותו לשם עבד ונתרצה הנשבה, או לא היה שם, וכן לא היה שם אחר שרוצה לפדותו, דיש בו קנין לדעת הרמב"ם, ושאר מפרשים סבירא להו דבישראל אין להם שום קנין בעולם כי אם למעשה ידיו, ובודאי אין לו רשות למכרו, דישראל קרוי מוחזק בעצמו ויכול לומר קים לי שאין לך עלי קנין בגוף. אשל אברהם (אופנהיים)

¹² והנה יש להקשות וכי שייך לומר וכן המנהג פשוט בדבר שאינו מצוי בזמנינו, דבשכירות עבד על איזה זמן זה אינו שייך לומר מגלגל עמו י"ב חודש, כי דווקא בקונה לחלוטין איירי אבל לא בשכירות עכו"ם, כדאיתא באו"ח סימן ש"ד סעיף ג' עכו"ם גמור שהוא שכיר אין רבו מצווה על שביתתו. ואפילו לאותן הדיעות הסוברות דאסור לעשות מלאכת רבו בשבת, היינו דוקא לענין מלאכה בשבת, אבל לענין למולו לא מצוינו שום דעה חולק בזה. ואין לומר דאיירי כשקנה אותו על איזה זמן דהיינו כששוכרים על איזה כפר עם השדות והכפריים השייכים לכפר זה ולשדות ומחוייב לעשות מלאכת ישראל זה ששוכר מן השר שקורין פאדייני"ש, ועל זה כתב מור"ם מאחר שמתיראים אנהנו למול אותם מפני אימת המלכות והוא מנהג פשוט. גם זה אינו דוח לא מיקרי עבד לחלוטין למול ולגלגל עמו עד י"ב חדש ולחזור ולמוכרו לעכו"ם, ושכירה לזמן לא שמה מכירה, כדאיתא בחו"מ סימן שמ"ו סעיף י"ח ונראה ליישב הא דכתב מור"ם שכן המנהג פשוט, שאין מגיירין שום גר מפני אימת המלכות במדינה זו אפילו בצנעה משום סכנה אסור להכניס עצמו, אבל באשכנז יש מקומות שמגיירין אפילו בחשש סכנה, לכן כתב אסור לגייר, והוה כאלו התנה שלא למולו בפרהסיא, וכמו שכתוב במדרכי [יבמות רמז מא] וכתבתי על גליון סמ"ע שלי [חו"מ] בסימן שפ"ח סעיף י"ב בהג"ה מי שעסק בזיופים וכו', שמי שמל הגרים ובא עלילה על הקהל, [מותר לומר לעכו"ם שזה עשה המעשה שמל הגרים, מאחר שהוא רודף שמל הגרים, אף על גב דמצוה עבד, אסור להכניס עצמו בסכנת נפשות. ולזה כיון מור"ם בהגה שהוא מנהג פשוט שלא לסכן את עצמו למול הגרים במדינות אלו וק"ל. בית הלל שם ובשה יישב קושיית הש"ך י